

II. An contra atque adeo expressis verbis declaravit, Ordinem suscipere potuerit, an vero Ordo nullus sit?

III. An Ordinis obligationes contraxerit, & potissimum contineat, quz in Ordinatione, quod eum, qui Ordinem suscipit, implicata tantum est?

IV. An faltem in conscientia foro & coram Deo eam obligacionem contraxerit?

RESPONSO.

Confessum Conscientia subscriptum censer, enim, qui suscepit Ordines abhuc ultra eos suscipendi intentione, videlicet qui secum in animo eius suscipere nequam vult, re ipsa & coram Deo ordinatum non esse; non inde tamen consequi eum, qui Ordines suscipit per metum cadentem in conscientiam virum ad grave malum, quod imminet, evitandum haud vere suscipere. Eius quidem voluntas coacta est, nec plena gaudent libetate; id tamen illi vult; et hoc voluntarium mixtum ut Schola dicunt, sed quod tamen eam continet intentionem, quz satis est, ut Ordinatio valida sit.

Hoc posito, respondetur ad questiones supra propostas.

Ad primam. Protestations & declarations a Titio factas fatus virum habere ad probandum in foro externo Subdiacutus Ordinatio ab eo ex gravi metu suspectum fuisse, ipsimum ab Ecclesiastico ita profecto alienum fuisse.

Ad secundam. Ex his quidem protestationibus fatus evinci Ordinationem proflus liberam non fuisse, nullam tamen fuisse non evinci.

Ad tertiam. Servanda continentia obligationem a Titio contractam non fuisse; si enim Ecclesia declarat nulla Religionis vota ab eo edita, qui coactus est formidare mali, quod potest constantis homini animum permoveare, ut traditur in Jure (a) *per Perlatum*, & c. *Cum dilectus*; eadem ratione afferi potest Titium, qui Subdiacutum, quemadmodum expostum est, suscepit, contineat, quam huic Ordini Ecclesia addidit, obligationem non contrahisse. Videri in hanc rem possunt Azorius, & Sanchez. Denique si haec obligatio nulla non est, faltem satis iusta subest causa petendi a Romana Curia, ut eam nullam declarat.

Ad quartam. Nonnullorum Auctorum sententia, continentia quidem obligationem Titius contraxisse, potest tamen perteneri, ut ab ea liberetur; ut autem plerique sentiunt, eam in foro interno coram Deo non contrahit.

Ex hafenus dictis sequitur I. Si Titius, dum ad Ordinationem accessit, ita animo comparatus fuit, ut Subdiacutum suscipere vollet, (b) Ordinationem coram Deo nullam esse, & quod inde consequitur, ejus matrimonium valere.

II. Si Ordinatio valida est, eum continentia obligationem non contraxisse, ex quo rursus inferri potest ejus matrimonium validum esse. Etenim coram Deo, docentes Auctores bene multis, Ordo eam tantum ob causam est matrimonii dirimens impedimentum, quod ex Ecclesia instituto servanda continentia obligationem adjungit habet. Hac de re Sanchez, & Auctores, quos ipse produxit, confuli possunt, (c) Et sane coram iudicio quod rationes continentiam facit Ordinibus ab Ecclesia annexam probant, eadem probant etiam eam voluisse, ut illi essent matrimonii dirimens impedimentum. III. Titium non debuisse matrimonium innire, quin ante eius Ordinatio nulla declarata fuerit, aut post eius a Superiori Ecclesiastico inundi matrimonii veniam conuerteret, ob vim, qua Subdiacutum suscipere coactus fuerat. IV. Denique eis nullum efficit Titii matrimonium, filii tamen inde progeniti legitimi censerentur, quia nati sunt in bona matrimonii fide, si Titii conjux, dum nupti, cum, cui nubebat, Subdiacutum esse ignoravit. Extant in hanc rem *Re scripta complura*, ut preinde Monarcus, (d) *Audientiarum Ephemeris*, Brodeau, aliquae videri possint.

Decisum Parisiis hac die XI. Martii anno 1698.
G. Fomageau.

CASUS XII.

Matrimonium invito Patre contractum.

1. *Filius dissidente patre matrimonium contrahere gravissime peccat.*

2. *Potest patre ita cum filio agere, ut ille suam justam indagationem sensia.*

3. *Quamvis ejusmodi matrimonia, spectata filii erga patrem obligazione, fin illicet, absolute tamen, & spectata rerum natura, non sunt invalida.*

4. *Debet tamen patre ignorare filio, nihil eorum, que fieri par est, emittenti, omnes, quem ageretur novit, adire cupienti,*

(a) *Cap. Perlatum*, & cap. *Cum dilectus*. Et iis, quz vi, metu &c. Azorius tom. 3. lib. 12. cap. 14. quaff. 8. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 29. art. 5. & 6.

(b) *Idem lib. 7. disp. 24. num. 6.*

(c) *Idem lib. 7. disp. 28. num. 14.*

QUÆSITUM.

Pater & Mater Viri nobiles filium habent annos natum 34. Hic puerus amore captus est, eamque in uxorem ducere sicut & sed per id tempus contigit, ut ob grave negotium & Regno egredi cogeretur. Abiuit biennii spatio, quo tempore tum Viri nobilis, tum armorum Ducis necessitudine puerula famam plusquam laeti, atque iter, quod illa Parvus instituit, extrema eius nomini perniciem attulit, sparsumrum, qui danni, atque adeo ignominie eidem fuit.

Cum res ita se haberent, redi filius, & cum parentibus degit. Ab amicis de re tota certior fuit, nihilominus puerum invisit, ejusque nuptias, ut ante, petti. Tum per graves viros, tum ipse per le frusta confessum extorquere coatus est a Parentibus, qui fe nequam adeo turpi matrimonio affectuose testati sunt; denique Pater septuagarius, & admodum infirma gaudet libetate filium rogavit, ne sibi, dum vivet, id mortoris afferret, quod ille posset.

Nihilominus paulo post filius duobus communibus amicis usus item Patris animum sollicitare nos desisti; cumque pater & mater in proprio persisterent, edicereconventi, si sibi ab eo ejusmodi injury dolorque afferretur, futurum, ut eum domo expellenter, eique nihil tribuerent; ille per Ministrum patet, ut alioscum praberet, cumque reauerent, id floccifaciens, tis non afflentibus, atque adeo diffidentibus matrimonio contrahit.

Contendunt quidem Auctores bene multi, ex civili, atque aed canonico iure, ut cenfet *Basilis Pontius*, (a) matrimonia filiorum families, parentibus repugnantibus, inita olim tanquam nulla spectata fuisse. Sed ut res habeat, post Tridentinum Synodum; non amplius de eorum validitate dubitari potest. Id tamen argumento est semper ejusmodi matrimonia verita habita habentur. Et sane sunt sunt, juxta communem Theologorum sententiam, ut *Bellarmin*, *Iamberti*, *Ganchii*, aliorumque complurim, qui postquam proulerunt, & sacrif. literis exempla bene multa filiorum families, qui non alias, quam a parentibus exhibitas sibi conjuges elegere, probant multis Patrum testimoniam, Conciliorumque decretis graviter contra obedientiam, & reverentiam parentibus debitos filios diligere, dum contra eorum voluntatem, quz ceteraque iustis & rationi confonit cauus nititur, inuenit matrimonium.

His ita principi loco positis, ad questiones propositas respondetur;

Ad primam, filium, de quo agitur, patri & matre non mediocrem injuriam irrogare, dum contra datam fidem duxit eam, de qua in libello supplici dictum est, & feminam de fama laborantem in eorum familiae intratu, minima veritas patri valetudinario, & state pro certo eum mortorem afferre, qui posset ejus mortem accelerare. Quoniam vero debet aliqua ratione pona responderemus culpa, quam filius patravit, possum proinde parentes ad non mediocre tempus, exempli causa trium aut quatuor annorum spatio, eum domo expellere, adiutio prohibere; & hoc quoque spatiu protrahit posset, si filius male se gerens se indignum redderet, qui culpe in patrem, & matrem, univerlamque familiam patratur veniam conserueret; quemadmodum etiam a converso posset minimi, vel vehementer ad eam culpa scissit, & paternum vultum revisendi grande desiderium profiteretur, & affluit, amicorumque communium auxiliatoris & sollicitudo ad gratiam cum patre invenandam accederet. Ita David exilium inveniuit filii Abafonis, quem a se repulsa, adiutio prohibuerat. Cum enim ob eum in aulam redditum processerit, & yehementer uigeri corporum est, tum vero se Rex expugnat, posset est, ut proinde nonnulli biennii spatio Abafalon Regis faciem videri prohibitus fuerit, ut legimus in facris literis: *Manus Abafalon in Jerusalem duobus annis, & facies Regis non vidit.* (b) Deinde vero eum accivit, amplexuque est: *Vocatus est Abafalon, & invixit Regem, & adorans super faciem terre coram Deo, & osculansque est Rex Abafalon.*

Si pater, de quo agitur, utpote senior, ac valetudinarius, lethali morbo corripserit, tum vero filium, petentem praefert, rogantemque debet quoniamcys, eique culpam ignorare; si enim hoc in casu eundem videare nollet, irati, & averse animi argumentum praberet, quod gravissimum calando effet. Sunt sane bona multa, quz sunt, queque fieri opus est in mortis articulo, quz sunt peccata differri possunt, cum prospera suppetit valetudo.

Ad secundam. Quoniam ut in expositione palam fit, filius eam sibi puellam conjugem petuit, quantumvis rumor ejus fame parum congruus perceperibit, idque ipse optime noscit: que ratio faceret ad veniam filio obtainendam, eadem videtur. Genitores movere debere ad eandem gratiam eum conjugi, nurui fuz concedandam, nisi prava vita rebus eiusdem inimicorum, qui ipsi invicti matrimonium invisi sunt senetur ansem exhortationis actum, quo eum punire voluerunt, rescidere.

III. Spectata filii culpa, apparere, si ille paterna domo expulsus est sex mensum spatio, eam poenam ejus infidelitatis, & inobedientie parum consonam fore. Patre quidem, ut supponitur, eum otio non habente. Quamobrem punitio hæc semestri spatio absolute definiiri, ac proinde patri & magis ab soluo negari non debuit, nisi se post tempus illud filium revolviros, & domo excepturos promitterent.

IV. Quamvis paulo ante dictum fuerit a filii aspectu patrem & matrem non mediocri tempori spatio abstinere posse: gravibus tamen de causis illud tempus immixtu posset, praesertim si filius est unigenitus, ita ut eum forte timendi causa, ne indulgentiam eidem concessam incommoda consequerentur. Non agitur hoc loco de *Judice* pro legis vi ream punienti, ut poena exemplo a simili criminis populus abliteraretur; de patre agitur, qui in filium, ut dolorem ex inobedientie perceptum lignificet, animadvertere, eique deinde ignorare in animo habet; ut proinde proferter possit fe ad reconciliationem promptius, quam proponeret, statuendam

(a) *Monarc. in leg. ult. ff. de ritib. nuptiarum. Ephemeris Auditoriarum T. 3. l. 4. c. 6. pag. 328. & 385. Brodeau in Louet Tom. II. lit. M. lib. 14.*

(b) *S. Thomas 2. 2. quaff. 103. art. 4.*

MATRIMONIUM.

resta filii preparatione, e communi amicorum vehementibus follicitudinibus adactum esse.

Patri, de quo agitur, ob oculos ponit potest exemplum *S. Iustiniani*, ad quem scribit *Sanctus Ambrosius*, & cui in sua 43. Epistola gratulatur, quod haud diu soverit iram in filium, qui se difflentiente matrimonium inierat; si filius, inquit *S. Pater*, te lafit, quod conjugem ducens, quis tibi filia futura esset te, qui pater es, minime consulerit: sed & ipsa paterna offensio fuit, quoniam venturam in loco filii suscepisti eligere iudicio, cui fratres pater; conveniat nihilominus neesse est, ut honorum parentum more fecisse, qui parcunt, fed exoriantur; fecis non tam pepercisse, quam filii facinus probavimus.

Contendunt quidem Auctores bene multi, ex civili, atque aed canonico iure, ut cenfet *Basilis Pontius*, (a) matrimonia filiorum families, parentibus repugnantibus, inita olim tanquam nulla spectata fuisse. Sed ut res habeat, post Tridentinum Synodum; non amplius de eorum validitate dubitari potest. Id tamen argumento est semper ejusmodi matrimonia verita habita habentur. Et sane sunt sunt, juxta communem Theologorum sententiam, ut *Bellarmin*, *Iamberti*, *Ganchii*, aliorumque complurim, qui postquam proulerunt, & sacrif. literis exempla bene multa filiorum families, qui non alias, quam a parentibus exhibitas sibi conjuges elegere, probant multis Patrum testimoniam, Conciliorumque decretis graviter contra obedientiam, & reverentiam parentibus debitos filios diligere, dum contra eorum voluntatem, quz ceteraque iustis & rationi confonit cauus nititur, inuenit matrimonium.

Claudit Epistolam *Sanctus Ambrosius*, amico propositis exemplis compluribus ex Sacra Scriptura de promptis, ex quibus apparet sanctos Viros non paucos filiorum suorum precibus & lacrymis se fleti passos esse, quin veniam diutius differant, ac deinde conccludit *Sifinnium* commendans, quod ex magna exempla fecerit, & vera paternae charitatis, quz nos, ut ipse ait, Deo similliores efficit, argumenta prabuerit: *Itorum in imitatorem probasti pietate patria, quia proxime ad Deum accedimus.*

Debet igitur pater, & mater, de quibus agitur, ad omnes, quz haec tenus allata sunt, rationes, & ad ea exempla animum mentemque convertere, ut ad filio, ni se ipse indicium exhibuerit, ignoscendum; eundemque excipiendo alacriores sint; quod illi quidem tunc perficiunt, cum prudenti doctoere Confessoris, expensis coram Deo rebus omnibus, utrinque videbuntur.

Decisum in Sorbona hac die 14. Januarii an. 1701.

G. Fomageau.

CASUS XIII.

Filius, dissidente patre, matrimonium contrahentis exhortatio.

5. *Regula super animi preparatione, qua ergo eis opus est qui nos trahunt.*

6. *Ils quidem ex animo ignoscendum est, sed tamen ad illas injury reparsionem in eis Juris ordinem sectari licet.*

7. *Exhibenda sunt illi charitatis & amicitiae, que generatis proximo debentur. & communia dicuntur, arguuntur; sed non semper officia iusseri amicos peculiares & propria ipsa profunda sunt.*

8. *Cum satisfactionem ratione consonam exhibent, ex fare acceptando est, & cum eis in gratiam redeundam. id ex conscientia queque faciendum est, cum adeo indignationis & odio periculum, si fastidio apud Judicem petetur.*

9. *Teneatur Pater & Māter in moris articulo eum ex filiis expiriere, qui ipsi invicti matrimonium invisi sunt senetur ansem exhortationis actum, quo eum punire voluerunt, rescidere.*

QUÆSITUM.

Cum Principissa N. exhortasset Comitem N. filium suum natu minimum, quod atrox anno 25. ab ipso suo confundit, ut in conjugem filiam Viri Nobilis Picstavensis, ac proinde fanguini claritatem foedat, in Sancti Eustachii Parochia in mortuus incidit. Cum sibi Sacraenta administrari posset, ances hec Parochus, consuluitque, possetne administrare remuneri filium videre.

Testar illa se ei minime iratum esse; nolle tamen eum adiungere, quod dicatur fore, ut eundem excipiens inheritancem retinendam centetur. Ex alia parte haec relata est magnus vulgo scandalus pariet, quod portento simile videatur matrem morti proximan adduci non posse, ut spectat filium nihil omitteant, quo id obtineat, eique feli conciliet. Consulitur Archiepiscopus, qui Parochum ad Sorbonam remittit. Deciditur in Sorbona opus esse, ut Matrona filium recipiat; fecis ei Sacraenta administrari non posse. Sed additur eam posse post susceptum filium exhortationis actum confirmare & renovare, si timeat, ne prior actus per gratiam hanc infirmetur.

Super hoc re queritur,

1. An Leges, quibus permititur patribus matribusque, ut filios

Ishamb. art. 10. de matrimonio. Gamach. c. 11. de matrimonio.

(b) 2. Reg. cap. 14.

filios absque eorum consensu matrimonium contrahentes exheredant, in foro inferno iustis sint?

II. An si nos lexi, eum excipere in conscientia teneamus, cum nos alloqui, & nobiscum in gratiam redire cupit?

III. An in conscientia foro ei remittenda sit injuria, cum satisfacere paratus est?

RESPONSI O.

Ad questionem primum respondetur. Constitutiones, que in Gallia patribus & matribus facultatem tribuunt filios absque eorum consensu matrimonium contrahentes exheredandi, iustas esse, & in conscientia foro executioni mandari posse. Vide collationem Constitutionum Tom. I. lib. 5. tit. 2. & Constitutionum Blesensem articulum 41, qui precedentes instaurat, & in hanc rem expressius est.

Ludovici XIII. Decretario an. 1630. art. 2. renovat Henrici II. Edictum an. 1556. & art. 42. Constitutionem Blesensem, ac deinde addit. Et declaravimus, ac declaramus, viduas, filios, ac filias, qui ante 25. etatis annum matrimonium contra dictarum Constitutionum rationem inierint,

privatos & caffos ipso facto, similiiter filios, qui nascen- tur, eorumque posteros, indigos, & incapaces imposte- rums successoribus in bona patrum, avorum, &c. atque adeo juris partis legitimis, & disputationis, que facta fuerint in praedictum nostra Constitutionem, & . . . injungimus filiis, qui 39. etatis annum excedunt, ac filiabus, que 25. ut super matrimonio, suorum patrum & matrum senten- tiam & consilium requirant scripto sub exheredationis pena ab illis infligenda vi Edicti an. 1556.

Neque vero unius Gallie propria sunt ac peculiares ejusmodi Constitutiones. Obtinet & alii in Regnis, ut spud Rebellum 2. part. quas. 14. feit. 2. videi potest. Tradit Author hic feminam, que post 25. etatis annum indigo nubis, exheredari non possit, ac si ante eum annum, posse ex Jure Civili; de maius juxta locutus.

Ad parentes spectare, si filios suos in matrimonium con- jugant, non vero in filiorum potestate postum esse, ut pro libito sibi thor conseruit, & Genesio cap. 24. & 28. compertum fit; ibi enim propriis filiis Patriarcha com- mandat, ne in terra Chanaa ineat matrimonium. Quoniam Abraham in Mesopotamiam misit, ut ibi coniugio filio suo Isaac quereretur. Itac pateris godem filium Jacob, qui suas coniugantes duxit.

Ningunt Constitutiones, de quibus agitur, eo contemptu, quem filii absque parentum consensu matrimonium contrahentes, in eosdem praescierunt. Et sane matrimonium actio est libertatis vita gravissima; id patrum & matrum plurimum intereat, quoniam agitur, ut suorum honorum heredes habeant; hi porto ita repugnantibus obtuli possint? Idem quicquam est aliud, quam violentio naturalis Legis, & singularis obse- qui, qui filios eos prosequi debet, a quibus vitam accepti? Secundum Dei cultum esse ultimam aliud strictioris obligatio- nis officium, quam quod parentum honore continetur? Ex- heredatio autem esse posse juto gravior aduersus eos, qui id effici non implent?

Valerus tamen contra sentit, contenditque eas Leges injurias esse, & Concessioneis iis parentibus abolitionem tribuerent, non debere, qui revocare voluerint exheredationis actum editum in eum filium, qui absque sursum consensu matrimonium inierit, praesertim si illud cum turpitudine, ac facie infamia coniunctum non sit. Has autem rationes afferit. I. haec Leges, inquit, adversantur libertati matrimonii, quod juxta juris mentem liberrimam esse debet cap. gemma de sponsalibus. Leditur porro libertas haec, statim aquae existunt Constitutiones, que Patribus & Matribus filios sine eorum consensu matrimonium inuenient exheredandi potesta- tem concedant. Ille Dacetalis citata quodlibet erat de pueris, qui secunda questione satisfract, responderet Christianum praesertim in mortis articulo in conscientia foro non posse, quia eum, a quo Iesus est, conciliari cupientem expicit, nisi forte eius praesentia oddi motus iterum excitatur, cumque latendi divini Nomini pericolo exponeat.

Injuria triplicem fero motum in eo producit, cui illata est, ut Azorius animadvertis.

I. Excitator in eis animo ire & odii motus aduersus injuria auctorem. Hoc de causa nulla interiecta mors percutendum est, cum nequam tempore sibi licet matrimonium inire. Fata hypothesi patrem absolute vellet, ut filius talen conjugem ducat, hoc matrimonium nequaque liberum est. Di- vi Thome sententia. Jam vero ius, quo gaudet pater filium exheredandi, si forte aliam duxerit, non minorem filio vim inferit, quam absolutum praecipuum em deducendi, quam pater ipsi exhibuerit: atque adeo exheredationis, & extreme fortale inopie subeundi formido ejus animum ve- hementer afficit. Destruit ergo libertatem, quae ad matrimoniū effientiam pertinet, & quod inde consequitur. Leges exheredationem permittentes iustas sunt. Præterea videntur id auctori vellet, quod omnino spiritalis est, cuiusmodi sana Thomas illud Leviticus cap. 19. Non gustis ultimorum. Si non eris memor injurie civium curarum,

Ad

constituit, quicque ad Secularium Principum jurisdictionem spectare omnino non potest.

Ad hanc nonne a iustitia prorsus alienum est, hominem, quod matrimonium inierit, legitime quoque partis, atque etiam facere? Et vero cuius tandem criminis caula? Nempe quod fit executus præceptum illud Gen. cap. 2. Relinque- bim patrem tuum, & matrem, & adhucbit uxori tua.

III. An in conscientia foro ei remittenda sit injuria, cum satisfacere paratus est?

MATRIMONIUM.

Ad peculiaria argumenta quod attinet, latus tutu conscientia potest ea denegare; non tenetur exempli causa inimico vale dicere, nisi ille prior fatataverit, aut si ab ejus salutazione aut colloquio circa scandala ablinere non possit. Ita Valerus, Navarus, Sylvester. Ratio est, quia non defunt, quos familiariter conventus, & sibi peculiaria amicitia signa molesto, & ad laudem prouiores efficiunt. Ve- rum si horum testimoniorum negatio communia & generalia officia præstanti voluntatem in nobis destrueret, locumque præberet credendi eum, qui proximo debet, amore erga inimicum nostrum in nobis non esset: hoc in casu peculiaria amicitia signa, que recentius, ei exhibere in conscientia teneremur.

Hoc loco cum D. Thoma animadvertissemus est, tametsi non semper inimico ea singularia amicitia argumenta perfolvers debeat, nos tamen semper ita animo comparatos esse exportare, ut eadem, quoties opus fuerit, exhibeamus; causa exempli si inimicus in persona aut in bonis grave incommunum pateretur, si de ejus vita servanda ageretur, universum quoties ad eum Deo lacrandum peculiaria subtilia eidem suppeditandas sunt, id nos facere oportet juxta Orculum illud Proverbiorum cap. 25. Si ejusris inimici tuus, ciba il- lum, si sit, da illi potum.

III. Denique qui injuriam pertulit, sibi proponit in animo companionem. His omnibus in hunc modum constitutis, concluditur Principissimam N. non posse, quia filium accedentem excipiat. Ejus enim recusat scandalum esset, non ruit enim omnes eam filio subtrahere esse, & ab ejus conspectu ablinere. Itaque si obfiteat vel in mortis articulo eum nollet excipere, publicum scandalum orietur, quia eo quidem tempore etiam qui maxime inter Christianos sunt imbeciles, suu esse putant omnes injurias oblivisci & condonare, ut suam ipsorum falutem in tuto ponant. Matrona hac gravem causam præberet credendi ejus indignationem in eum abfuisse. Sed quavis eum, qui non lasit, excipere sit peculiarie amicitia argumentum, quod ei, multorum Autorum sententia, exhibere non tenetur: temen inter proxima contanguiata conjugios, patrem, matrem, fratres id tanquam necellarium spectatur. Filii exempli causa reverentiae, qua suos parentes profaci debent, nonquam deesse possunt, quacumque inter eos intercedat inimicitia; quia haec reverentia, qua quod alii effici peculiarie amicitia argumentum, quod filios est stricti nominis obligatio.

Ex his omnibus sequitur.

I. Principissimum, de qua agitur, teneri suum filium admittere, quamvis absque ejus consensu matrimonium inierit. Mortis articulus, & matris titulus eam debent ad id permoveare, scilicet scandalum orietur.

II. Eam tutu conscientia potuisse filium exheredare, quippe cum per Leges & Constitutiones id ei licuerit.

III. Cum filium excepit, non tenetur in conscientia foro reuinire juri, quod habet, eumdem exheredandi, quod gradu excedit. Postquam Sacraenta suscepit, exheredationis actum confirmare potest, quia inde conciudit polliit eam aduersus ipsum odium, acerbitateque favere, quoniam morientur licet in animi preparatione esse, que supe natura iusta est, & cui Leges patricianunt, quemadmodum licuit, dum viveret, in eadem perficeret, non quidem ullo proximi odio, sed ob verum iustitia, ac Legum amorem.

Decimus in Sorbona hac die 10. Maii an. 1692.

G. Fromageau.

C A S U S X I V.

Matrimonium adolescentulæ contra patris & matris voluntatem contractum.

¹ Adolescentula tricessimum statis annum nata nubere posset absque patris & maris consensu, postquam id servavit, quod Rex Edicto suo faciendum mandat.

² Est tamen ratione confonatur, ut differat, quod poterit, quod filicet, an parentum animum expugnare possit, experientia.

Q U E S I T U M.

Rogantur Sorbona Doctores, ut super facti specie, quæ ipsi proponitur, suam scripto sententiam aperiante. Queritur nempe, an Adolescentula, quæ trigesima & amplius numerat statis annos, possit necne, invitati patre ac matre, nubere; politqua iis officia, quam honestissime potuit; per loci viros nobilis exhibenda curavit? Cum Adolescentula copræsenteret eam patri mentem esse, ut neque in matrimonium traduceret, neque in Monasterio, quod ipsa in votis habuisset, pensionarie quidem titulo relinqueretur. Vir honesto genere, & in Regis Aula officio insignitus ei se maritum exhibuit. Cum eo Adolescentula Contractum initivit; sed Adolescentula patre & mater obfirmata refragantur, & exheredationem minantur.

Respondet Adolescentula se fidem suam obfirmans, pa- trent a ratione prorsus alienum esse, sequi semper hastenus acerbius habitam fuisse. Dicitur vir hujus Adolescentula gra- tia jam ingentibus impensis obnoxius fuit; his si magno con- fluit, annus jam est, & amplius, ex quo Adolescentula eum habet ancipitem, infecta re, quod quoniam alias sibi pares ducat, impedimento est. Sed ea quidem perlit in proposi-

to; est ille vir insigni pietate, magna virtute, adeoque ea praevidet utique hos matrimonium maximo bono fore. Affentiantur, quicumque Viro sanguine conjuncti sunt; sed porro nunquam alii nuptiarum esse, datamque fidem praefare velle edicit Adolescentu[m].

Quarit illa, an tuta conscientia possit ei nubere, & contra patris confessionis floccu[m] facere innumeram in Virum jafta convicia, quod eam sibi conjugem postulaverit? Tefatitur Adolescentula eas contumelias nullo fundamento nisi, optime ei se tradere, ut injuriam eidem illatum reparet; fecus enim illa de fortuna periclitatur.

RESPONSES.

Conscientie Confessum exigitur Adolescentulam, de qua questione est, in circumstantiis in expositione enunciatis, alius que etiam de causis ei Viro nobili, a quo in conjugem petitur, nubere posse, potquam id feravit, quod mandatum Ecclesie Regis mensis Martii ann. 1697, quod filios majores absque suorum parentum consentient matrimonium contrahentes.

Quamvis porro ea Adolescentula absolute posset illud matrimonium inire, fortasse tamen expedite id per aliquod adhuc tempus differri, ut, an parumper patris, ac matris animus mutetur, apparet. Multa enim h[ab]et in re ab Adolescentula sunt animo reputanda. I. Semper in parentum favorem praeferunt contra filiorum matrimonium absque eorum consentient contractum; ita ut honestas, presertim puella, in grave differunt videantur, si in vita actione, que existerunt gravissima est, & in qua maxime patris consilium standum esset, eam tamen conficerit contra se gerere. II. Adolescentula nihil boni afferat ad matrimonium, cuius proinde opera difficulter posset. III. Denique reputare debet fieri facile posse, ut matrimonium ita contractum gravatum exacerbatur.

In hoc negotio maxima difficultas non est ea juris quæsito, an scilicet illi Viro nobili, de quo agitur, nubere possit, sed prudentia casus isti, an nescire ita fieri per sit, an vero status fuerit matrimonium differri. Sapientes docti vni, qui ibidem degunt, ac proinde norunt intimus eos, quemam interest, & quæcumque ad hoc matrimonium spectare possunt, circumstantias, quid consilii in hac facti specie insinuantur. Adolescentula, possent omnium optime definiri; illa potest eodem consilire, coramque dicta facere. Rursus porro si id unum agitur, & nihil amplius, quid nimis si absolute licet in causa proprio, initio statim queratur, nubere posse pronuntiatum est,

Decimum Parisiis hac die 10. Martii ann. 1698.
G. Promagaz.

CASUS XV.

Matrimonii promissio inter filiosfamilias minores, insciis parentibus,

1. Filiisfamilias minores non possunt, insciis parentibus, mutuam matrimonii promissione inire.
2. Parentum confessus in his facti specie sum Ecclesiastica, cum Civili Legi prescrivimus est.
3. Adolescenti pro viribus eius debet, ut promissionem, quam edit, extorquens eam pueram, si parentes ejus in matrimonium consenserint notari; puerilla porro si promissionem rediderit, adiutor est Iudex, qui eam id facere co-

QUÆSITUM.

Titus septem aut oculo supra viginti natus annos Sempronius conjugalem fidem dedit; illa annos nata unum & viginti simili modo promissione eidem obstrinxit. Illi quidem tum ante tum post datum fidem ita vixerunt, ut castitatis, arque honestatis leges servarent. Id unum peccarunt, quod eorum animos adeo irritavite, ut pater Titius aggressus fuerit, graviterque contuderit, quamvis illa meliore conditione sit adiutor, quam puerilla, quam parentes ex eo temporis quedam quasi carcere inclusum retinent.

Hoc Titius, qui nihil tale somnificat, adeo agre tulit, ut eum cognitionis proposta poniturer, queratque, an cum puerilla liberum non sit sibi datum fidem reddere, & ut ipse aliam ducat, affentiri, sibi licet neme alteri, qui se est, conjugalem fidem dare, quin omnino peccet? An vero debeat implore promissa, quibus se obstrinxit Sempronia, minime proviens fore, ut ejus parentes tam vehementer resistere debet, dum ipsa, & Sempronia tricesimum etatis annum

complebant, ut matrimonium inire possent, servatis illis, que Constitutione prescribuntur?

RESPONSIO.

Theologia Doctores subscripti censem super proposita facti specie eam tangunt catholicæ Ecclesiæ doctrinam principi de se mutuo obstringere sine patrum consensu & venia, sunt in hanc rem Tertulliani verba lib. 2. ad Usorum cap. 9. Unde sufficiunt, inquit illi, ad enarrandum felicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia concilat, confirmat oblationem, & obsequia fine consensu patrum rite & jure nubunt. Hac mente Henricus II. patribus & matribus licet vult, ut filios absque eorum permissione nubentes exheredent. Ratio, quam afferit, est illi, quod illi proprios parentes contemnunt, & Dei Legem violant.

Constitutionem hanc confirmat Blesensis artic. 41: adeoque evasit non modo Principis Constitutio, verum etiam Lex Universitatis, que eam edidit, ut Clericali, quod primitum Regni corpus est, Ordini responderet. Eadem Constitutio conformis est Tridentina Synodi Decreto, quod s[ecundu]s 24. de reform. maritim. cap. 1. editum idem tonat.

Hoc posito, subscripti putant promissione facta insciis Sempronius parentibus, quod ejus certiores facti ne dum affectum probuerint, refragari sunt, & adhuc refragantur, Titium non se non potest; ac proinde universum promissio, de qua patria matris non confit, nisi est, nec fieri vel acceptari sine peccato potuit, nisi hic ei condito adjecta fuerit, si ita placuerit, visumque fuerit patri, qui semper, antequam ejusmodi obligatio ineat, est confundens; hoc autem officium non est pura potius ceremonia reverentiae parentibus debita, & Legis menti repugnat, qui illud neglegit. Cum itaque promissio, de quibus agitur, ineunda non sint, nullam obligationem indicant juxta Regulum D. Thom. 2. 2. quæst. 110. art. 3. ad 5. s[ecundu]s id, quod manifeste est illicitum, quia promittendo peccato, mutando propositum bene facit. Quia tamen iustitia non est confundon quempiam in propria causa judicem est, recte Titius se gesserit, si pro viribus entitatur, ut a Sempronia promissio restitutur. Potest apud eam, aut patrem communibus amicis uti, atque adeo Episcopu[m], vel Parochi auctoritate interponere. Ceterum si humanitatis & urbanitatis officia fatis virium non habuerint; & puerille parentes obfirmato animo eum sibi generum esse noluerint, Judicem adire poterit, ut premissione, quia se puerilla obstrinxit, liberetur.

Decimum Parisiis die 16. Maii an. 1674.
Aug. de Lamer.

CASUS XVI.

Hæreticorum Matrimonium.

1. Ecclesia semper rata habuit hæreticorum matrimonia, & non quæstari, ut qui ad catholicam fidem venissent, eram celationem iterarent.
2. Acq[uis]itio sacerdotis est Ecclesia consilio, & nihil alterius in hoc negotio querendum est.

QUÆSITUM.

Tuzurit, an hæreticorum matrimonium iis in locis, in quibus Tridentina Synodus indica & recepta est, sit veri nomine Sacramentum? An vero Sacramentum non fit, propterea quod coram proprio Parochio, ut postulata Synodus, celebratio non fuerit? Quæsturit, quomodo Sacramentum evadat apud hæreticos, qui ad Ecclesiam veniunt, quoniam non iteratur, neque illi subuenti proprio Parochio se fiscere, & ruris coram tellibus neccafariorum conjugalem fidem sibi mutuo promittere? Quæsturit, an heretici conjugati fidem catholicam amplectentes possint communis consensu matrimonium dissolvere, ac deinde novum inire?

RESPONSIO.

Non una est Theologorum sententia super hæreticorum matrimonio iis in locis contracto, ubi indicata & recepta est Synodus Tridentina. Ajant illi illud esse veri nominis Sacramentum; alii vero negant; & utramvis amplecti sententiam cuique liberum est. Consilium subscriptum censem discipline, bonorumque morum param referre, per earum opinionem altera ita pugnare, ut altera rejiciatur. Illud certum est, Ecclesiam nunquam statuisse, ut heretici ad fidem venientes matrimonii celebrationem iterarent, filiosque in hæreticos, perinde ac qui post conversionem suscepisti sunt, legitimos

MATRIMONIUM.

mos habitos fuissent. Nec minus certum est Ecclesiam numquam illis permisisse, ut matrimonium, quod quidem iuxta locorum leges contractum esset, dissoluerent, vel aliud inferrent, quoniam conjux uterque in vivis existeret. Id unum potest ad quæstiones proprias responderi, nec alterius pre-gredi licet.

Augustinus de Lamer.

CASUS XVII.

Matrimonium in Anglia contractum in vetito con-sanguinitatis gradu.

1. Matrimonium iuxta Anglicanam Legem inter Prostestantes in utero consanguinitatis gradu, in quo pro Catholicis Ecclesia Legi dispensatione opus est, non ratum non est.
2. Qui ha[m] modo matrimonii vinculo se obstrinxit, non potest, uxore vivente, alteram vel Catholicam ducere, & protestitu[m] quod audierit prius matrimonium nullum fuisse.
3. Hac altera conjux, debeat se ab eo, qui in nuptiis, scimus, & quicquid licentius consigilii, conficeri, quia coram Deo veri nominis uxori non est.

QUÆSITUM.

Quezurit, quid sentendum de recens Conversis, qui matrimonium inire volunt, quorum alii, cum accedant, Catholicis fidei speciem preferunt, alii vero non Catholicis sunt, nec porro videri volunt? Ratio, propter quam illi quidem, qui se Catholicos non profitentur, matrimonio arcendi creduntur, ea est, quod expressis verbis id prohibent Concilia, & nominatim Chalcedonense Canone XIII. Agathense canonice LXVII & Laodicianum Canone XXXI.

En verba: (a) Sed neque Hæretico, vel Pagano, vel Indio matrimonio coniungere, nisi virige persona, qui orthodoxa coniungitur, sed ad orthodoxam fidem converrendam sponteat. Si quis ha[m] modo matrimonii vinculo se obstrinxit, non potest, uxore vivente, alteram vel Catholicam ducere, & protestitu[m] quod audierit prius matrimonium nullum fuisse.

(b) Non operari cum omni Hæretico matrimonio contrahere, vel dare filios, aut filias; sed potius anticipare, si tamen profectus se Christianus futurus esse & Catholicos. Conscit Ladicum: (c) Quod non operari cum hæretico universi nuptiarum factura celebrare, nec eis filios dare, vel filias, sed magis anticipare, si tamen Christianus se fieri promittit.

Eos porro, qui se Catholicos fore promittunt, faciunt facere, sororique promissia vix ullius ponderis habenda est, quotidiana experientia compertum est. Fere constat Catholicos cum recens Conversis matrimonio copulatos perverti potius, quam uxorem convertere; suscepitque problem in hæreti educari, ubi Hæretici prevalent.

Quod vero sp̄tād eorum matrimonia, qui ex recens Conversorum numero sunt, ex millibus vix unum reperies, qui in Catholicis fidei perficitur.

Ratio, propter quam eorum matrimonia celebrari possunt, qui quidem se Catholicos fore promittunt, ducent ex laudatis Concilii, que id ea conditione permitunt. Videatur hec eadem ratio locum habere quod eos quoque, qui se futuros Catholicos promittere nolunt, seu contrahens uterque fit hæreticus, seu tantum alterius; quia ex eorumdem Conciliorum definitione concludi potest, illis matrimonio administrari malum non esse, quoniam aliter Concilia Hæreticum, qui se catholicam fidem amplexurum promiserit, in matrimonio coniungi posse, nec postulant, ut re ipsa ejusmodi sit, sed acquisiunt promissio: si profectus se futuros esse Catholicos.

Non defuerit Principes, qui uxores aliam Religionem profidentes duxerint; id quod Ecclesia passa non est, si res in se ipsa mala fuerit. Hæreticorum sententia repugnare non videtur Divus Augustinus (d) in Libro de Fide & operibus, dum Cyprianus De Lapsi Epistolam afferit, cuius haec verba sunt: Cum etiam illud non rascari, & ad eos mœres malos persinare conserne, jangere cum infidelibus vincula matrimonii nihil aliud esse afferat, quam proficere Genuis membra Christi. Addit autem et velutio Divus Augustinus: Quis nostris temporibus non patinatur esse peccata, quoniam reuera in novo Testamento nihil inde praecipsum est, & id aut litera creditum est, aut velut dubium derelictum est.

Præterea si illis matrimonio denegetur, gravissima oritur incommoda; innumeris momentis singulis occurrant inordinaciones, & abominationes, quæ scandalo sunt, cum apud eos ita in consueitudinem vitium abierit, ut ex ephesis vix egredi perinde conviviant, si se matrimonii fidei.

Nec minus negotii faciunt, qui se Catholicos fore promittunt, quia conit experientia, maxima licet promittant, & specie tenus egregia Catholicis argumenta presentant, id eo tantum referri, ut votorum suorum damnentur, nec eos literis promissis; quod ex ea, quam post matrimonium ad hoc usque tempus tenuere, vite ratione facile licet intelligi.

Parochus, qui has difficultates proponit, eam Parochianam administrat, in qua sunt ejusmodi Neophytorum propemodum decem milia; ab Episcopo, quem consulerat, missus est

(a) Concil. Chalcedon. Can. 13.

(b) Concil. Agathense can. 67.

Lamer Tom. II.

Decimum Parisiis die 14. Nov. ann. 1678.
Augustinus de Lamer.

(c) Concil. Laodic. can. 31.

(d) S. August. lib. de Fide & operibus cap. 9.

est ad Sorbax doctores, quos rogat humillime, ut monte, quomodo ad proprie conscientie tranquillitatem ipse se gerere, & quam regulari, quoad eos, qui se in catholica fide perficiunt, tequi debeat?

RESPONSI.

Confilium Conscientie subscriptum pust, quicquid hactenus propositum est, ad questiones tres commode redigi posse.

I. An Neophyti in matrimonio conjungi possint, qui exteriora fidei Catholica signa dant, aut se Catholicam fidem ferventes promittunt, dum revera certus est ei votis erroribus additio perficiere? Et rursus a iis matrimoniorum conferri possit, quorum alter Catholicus, alter et recente Conversorum numero est, dum fere sit, ut pars hereeticus pervertit Catholicum, & filii ex hujusmodi matrimoniorum fuisse instruantur, & alatur in heresi, quod in iis potissimum locis usuyenit, in quibus heretici prevalent, & numero, & gratia?

II. At Parochus recens conversis, qui nec Catholici sunt, nec se ejusmodi profestunt, matrimonium administrare debet?

III. An Catholicus Heretici in matrimonio dari possit; & quid agendum in hoc negotio, quippe cum non defini exempla, & Conciliorum, ac Patrum testimonia, quibus ejusmodi matrimonia firmantur?

Hoc posito, responderetur,

Ad questionem primam. Parochus a recente Conversis, qui quidem externis Catholicorum officiis funguntur, matrimonio vinculo consecrandis abstine non debet, quamvis moraliter certus sit ejusmodi genus hominum iatus, & in cate in heresi perficiere. Parochus enim in hoc negotio publicus minister est, cui quidem fatus est accedentes exteriore Ecclesie communione gaudere. Illud nimur interpell externum inter & internum forum, quod in posteriore acerri possint ac debent, qui iure Sacramentis indigne censerunt, alter Judge sacralegi, quod illi committerent, participes fieret; at non eadem ratio est exteri fori, in quo publica & exteriore scientia & cognitione judicatur, & agitur; atque ita in hac facti specie Parochus ad matrimonium in administrandum adiungi posset, de quorum heretici nulla exteriore sufficienes probations ei praefeo essent. Povet quidem Parochus Neophytorum matrimonio per aliquod tempus differre, si speret fore, ut fatus graves probations inveniat; quibus exterius evincat eos heretici, quam prouertit, addictos esse, vel etiam ut eos instruit, siquidem credere potest eam instructionem utilem fore; verum elatio eo tempore, non potest Parochus matrimonium iij potestibus denegare; quod ille tunc praeferre potest, quin mali, quod ille Sacramentum indigne sufficienes perpertuerit, se complicem reddat;

Idem fidentium, cum Catholicis recente Conversis ducere vult, tametsi Parochus merito timet, atque de presideat fore, ut Catholicus a recente converba perveratur, & filii aliantur in heresi. Si enim quod tempore in matrimonium conjungi postulant, ambo Catholicis fides exteriore officia obueni, non potest ab ratione supra allatas iis matrimonium negari. Parochi tantum prudentie & charitatis est nihil non agere, ut occurrit incommodis, quibus ob hoc matrimonium tum pars Catholica, tum futura proles obnoxia est.

Ad secundam. Parochio non licet omnino matrimonii sedere devincire recente Conversos, qui nec se Catholicis dicunt, nec vero sunt; ni sufficiens Catholicitas argumenta praebeant, causa exempli si vnguari ad Ecclesiam veniant, si Pachia non celebret, si quos abjuraverit, errores exteriis propagent. Hoc enim in casu tamquam heretici spectandi sunt, & tales exteriis censerunt debent; ut proinde Parochus adiungi nequeat ad eos recente Conversis conjugendos, qui nomine tantum conversi sunt, & ne exteriis quidem sunt Catholici. Hujus rei ratio sumi potest ex response ad questionem frequentem.

Ad tertiam. Catholicis cum Heretici conjugii federe conficiari nec debet, nec potest. Jus naturale, nempe pecuniam proximum destructionis fidei in Catholicis, Jus divinum pluribus in locis, & praefertur apud D. Paulum: (a) Nolite jugum ducere cum Infidelibus, Jus Ecclesiasticum in Concilis, ut in Chalcedonensi Can. 13. & in Patribus ejusmodi matrimonio Catholicorum cum Hereticis proscrubunt. Quamobrem celebrari non possunt: & a nemine dispensatio concedi potest, que celebrantur: Nec in talibus nuptiis, inquit Gamachius, posse s. Ponitus dispensare. (b)

Sane si Sacerdos hujus Sacramenti minister est, liquido confat eum licite illud Heretico administrare non posse, propterea quod publicis peccatoribus, & votoriis indigne Sacramenta circa culpam administrare non potest. Sin ejus minister Sacerdos non est, ipsius tamen praesentia opus est, ut matrimonium, prout Sacramentum, validum sit. Uno verbo

(a) 2. Cor. c. 6. v. 47.

(b) Gamach. c. 28. parag. Quarce de matrimonio.

QUÆSITUM.

Rogantur Sorbonæ Doctores, ut super nonnullis quæstionibus, ad eam rationem spectantibus, quam Missionarii cum Infidelibus, quibus fidem annunciant, tum quoad matrimonium, tum quoad aliorum Sacramentorum administrationem inire debent, dicant, quid sentiant.

I. An feminæ fideles, quarum in iis regionibus infidelibus & barbaris longe major, quam virorum numerus est, possint cum dispensatione Infidelibus nubere? Quemadmodum ex Ecclesiastico historie monumenta a S. Cecilia, Sancta que Monica factum acceptimus, & olim in nostra Gallia Catholicorum & Calvinistarum promiscua conjugia in usu erant, praesertim cum apud eos Infideles non adeo grave amittere fidei periculum sit. Præterea haec dispensatio potest generalis esse, & a qua potest?

II. Quia inter eos Barbaros alium de matrimonii insolubilitate silentium servatur, in questionem venit, an mulier fidelis, postquam baptizata ficeretur, possit Infidelis numerus cum dispensatione solum per contractum civilem, quo ligatur, quia illa Sacramenta solennitas intercedat? Præterea, si decurso temporis vir Infidelis uxorem Fidelem deferat, potestne & ipsa virum Infidelis defere, & ad alium conjugium trahiri, an vero pot viri separationem tenetur a novo matrimonio ablinere?

III. An inter hos Barbaros, qui Christiani quidem sunt, sed Religionis Regulas prorsus ignorant, possit vir fidelis cum muliere pariter fidelis libere matrimonium ipse, convivere, filios procreare ab aliis ceremoniis a Tridentino Concilio praescriptis, absque nuptialis benedictione, absque Sacerdotis praesentia, nubentis civili contractu, mutuum consensum praebentes, idque ad tempus, quem parcerent fecerint, atque exploraverint, an firma deinceps animorum ac voluntatum conlacione convivere possint, ad unionem deinde solemnem benedictione firmandam, perpetuanque reddendam, facta hypothesi inter eos convenire, quia pot hæc omnia inter eos inita confilia firmum ac stabile ipsum matrimonium est, statim ac confirmatur? Ni id licet, inter hos Barbaros nullum omnino matrimonium inibi potest, quia illi innumquam recedunt a confunditudo, cui hæcens insisterunt, vel innumeris divorciis contingent.

IV. Sacerdotes Missionarii eos Barbaros erudiant, qui Religionis mysteria firmissime adherent, possuntne id, quod ad matrimonium insolubilitatem spectat, silentio præterea iis verbis facientes de Fidei articulis, ac Religionis Legibus, idque per aliquot annos tantum, donec doctrina hinc sufficiens aptiores fuerint; an vero id initio statim ipsi inculcare tenentur, ac si volent acquirentur, debeantur alia Sacramenta isti Infidelibus denegare?

V. Mulier Infidelis ad fidem conversa, & baptizata nubere vult, coquem remedium opus habet, quia secundum continentia Leges vivere domino non potest; alium, cui nubat, non invent, quan inuidem: queritur, ad illi in matrimonium nisi conjugandis & Infidelis ad baptismum ante suisplendum sit obligandus, tamet non immorari timori possit, non illa a fide deficit, & conjugem defert?

An mulier Infidelis nupta debet rotu vita tempore cum viro degere, nec possit eum derelinquerre? Quemcumque ejusmodi honiibus inaudita ratio? Cum adiungatur ad Missionarios, unase vivere permittendi, an vero sejungendi sint?

VII. An his Infidelibus concedenda generalis dispensatio super omnibus impedimentis dirimentiibus, quæcumque tandem in iis existent, & in quibus singulatim cum ipsis dispensandum non est?

VIII. An generatim iis concedenda sit publicationum dispensatio?

IX. Quomodo se gerere debet Missionarius cum iis formatis, qui viris suis debitum reddere nolunt, vel quia ventrem gerunt, vel quia filii suis lae prebent, ob eam causam quod si forte conciperint, non possint alios alere, nec alii alendos tradere; adeoque mortis pericolo subfient pueri, corruptum lac fugientes.

X. An haec barbaræ gentes Communionis preceptis, ejusque scilicet obligatione instruende sint?

XI. An cum iis dispensando sit universum in jejuniis quadragesimalibus, aliorumque jejuniorum observantia, necon in carnis abstinencia feria sexta & Sabbatho?

XII. An baptizandi sint eorum, qui Cochini sunt, aliorumque barbarorum filii, qui vel baptizati prope nullum Religionis actum exercent, tempore vivunt in Sylvis addicti veteribus superstitionibus, & sibi similes filios habentes? Quo loco non omnitudinem eorum puerorum plerisque frigore, fame, catenisque, quas in iis Sylvis patiuntur, arsumis an-

te pubertas etatem extingui. Rogantur Doctores, ut ad hos singulos Casus respondeant.

RESPONSI.

Confilium Conscientie subscriptum, antequam propositis articulis occurratur, censet monendum esse, plerique difficietas supplici libello contentas bene multis Pontificum Bullis, & Congregationis de propaganda fidei Decretis esse definitas, adeoque eorum solutionem inde petendam esse; ac si quod nondum fuisse fint, eorum decisionem a Summo Pontifice esse expectandam, que fane majoris ponderis erit, magis juremque praefereat auctoritatem, quam qualibet Theologorum Responsa. Quia porro eorum sententia potest esse non inutiles, atque adeo decisioni super propositis dubiis a Romanâ Curia facilius obtinenda intervire posset: ideo Doctores ediderant, quid de propositis articulis singulatim sentiant.

I. Ut difficultas in meliore lumine collocetur, atque ita solidior solutio tradatur, primo loco initio statim venit an multe fideles, postquam baptizata ficeretur, possit Infidelis numerus cum dispensatione solum per contractum civilem, quo ligatur, quia illa Sacramenta solennitas intercedat? Præterea, si decurso temporis vir Infidelis uxorem Fidelem deferat, potestne & ipsa virum Infidelis defere, & ad alium conjugium trahiri, an vero pot viri separationem tenetur a novo matrimonio ablinere?

III. An inter hos Barbaros, qui Christiani quidem sunt, sed Religionis Regulas prorsus ignorant, possit vir fidelis cum muliere pariter fidelis libere matrimonium ipse, convivere, filios procreare ab aliis ceremoniis a Tridentino Concilio praescriptis, absque nuptialis benedictione, absque Sacerdotis praesentia, nubentis civili contractu, mutuum consensum praebentes, idque ad tempus, quem parcerent fecerint, atque exploraverint, an firma deinceps animorum ac voluntatum conlacione convivere possint, ad unionem deinde solemnem benedictione firmandam, perpetuanque reddendam, facta hypothesi inter eos convenire, quia pot hæc omnia inter eos inita confilia firmum ac stabile ipsum matrimonium est, statim ac confirmatur? Ni id licet, inter hos Barbaros nullum omnino matrimonium inibi potest, quia illi innumquam recedunt a confunditudo, cui hæcens insisterunt, vel innumeris divorciis contingent.

IV. Sacerdotes Missionarii eos Barbaros erudiant, qui Religionis mysteria firmissime adherent, possuntne id, quod ad matrimonium insolubilitatem spectat, silentio præterea iis verbis facientes de Fidei articulis, ac Religionis Legibus, idque per aliquot annos tantum, donec doctrina hinc sufficiens aptiores fuerint; an vero id initio statim ipsi inculcare tenentur, ac si volent acquirentur, debeantur alia Sacramenta isti Infidelibus denegare?

V. Mulier Infidelis ad fidem conversa, & baptizata nubere vult, coquem remedium opus habet, quia secundum continentia Leges vivere domino non potest; alium, cui nubat, non invent, quan inuidem: queritur, ad illi in matrimonium nisi conjugandis & Infidelis ad baptismum ante suisplendum sit obligandus, tamet non immorari timori possit, non illa a fide deficit, & conjugem defert?

VI. Sacerdotes Missionarii eos Barbaros erudiant, qui Religionis mysteria firmissime adherent, possuntne id, quod ad matrimonium insolubilitatem spectat, silentio præterea iis verbis facientes de Fidei articulis, ac Religionis Legibus, idque per aliquot annos tantum, donec doctrina hinc sufficiens aptiores fuerint; an vero id initio statim ipsi inculcare tenentur, ac si volent acquirentur, debeantur alia Sacramenta isti Infidelibus denegare?

VII. An his Infidelibus concedenda generalis dispensatio super omnibus impedimentis dirimentiibus, quæcumque tandem in iis existent, & in quibus singulatim cum ipsis dispensandum non est?

VIII. An generatim iis concedenda sit publicationum dispensatio?

IX. Quomodo se gerere debet Missionarius cum iis formatis, qui viris suis debitum reddere nolunt, vel quia ventrem gerunt, vel quia filii suis lae prebent, ob eam causam quod si forte conciperint, non possint alios alere, nec alii alendos tradere; adeoque mortis pericolo subfient pueri, corruptum lac fugientes.

X. An haec barbaræ gentes Communionis preceptis, ejusque scilicet obligatione instruende sint?

XI. An cum iis dispensando sit universum in jejuniis quadragesimalibus, aliorumque jejuniorum observantia, necon in carnis abstinencia feria sexta & Sabbatho?

XII. An baptizandi sint eorum, qui Cochini sunt, aliorumque barbarorum filii, qui vel baptizati prope nullum Religionis actum exercent, tempore vivunt in Sylvis addicti veteribus superstitionibus, & sibi similes filios habentes? Quo loco non omnitudinem eorum puerorum plerisque frigore, fame, catenisque, quas in iis Sylvis patiuntur, arsumis an-

(a) Pyrrhing Tom. 4. tit. 7. num. 16. & tit. 19. num. 37. Id. c. Quantu de divortiis, Barbola in 4. Decret. de Divort. c. Quarto n. 5. Barbola 16. n. 42. Vericelli Tit. 12. de matrim. q. 175. n. 5. de Apost. Mission.

Lamer Tom. II.

(b) Bellarm. I. c. 22. de matrim. Vericelli de Apost. Mission.

Tit. 12. de matrim. q. 175. n. 8.

(c) S. Thomas in 4. dist. 26. art. 5. ad 1.

(d) Cornelius a lapide in 1. ad Corinth. c. 7.

C 2

Fidelem conjugem deferente, potest conjux alteri nubere, prout docet Apostolus: (a) Si qua matris virum habet infidem, & hic confitit habitare cum illa, non dimittat virum; quod si infidelis discedit, discedat, & proinde sequitur Fidelem mulierem, de qua agitur, quamvis dispensationem obtinuerit, ut Infidelis eumeret, posse, siquidem a viro defteratur, ad alio matrimonium transire, quia supponitur hunc hominem (b) non alia de causa divortium facere, quam quod conjugis Religionem odesit, & cum ea amplius versari nollet.

III. Infideles hi, quamvis Christiani sine proprii Parochi presentia nubere possint, si Tridentina Synodus nondum in eorum regionibus indicta fuerit, quia hec primum Synodus eam Legem instituit. Ex quo sequitur horum barbarorum baptizatorum matrimonium, absque Parochi presentia contractum nullum fore, si Synodus ibidem indicta & recepta esset. Deinde sive Concilium indictum fuerit, sive non, matrimonium, in quo mutuus confessus intervenit, est infolabile; ut proinde iis Christianis ad secundas nuptias transire possint, praesertim si filios suscepint, quamvis deinceps sat longa assuetudine cognoverint nullam inter se morum atque animorum similitudinem intercedere, nec se una morari, & tranquille vivere posse. Horum Barbarorum Leges, de quibus in expositione dictum est, Ecclesia non recipiunt; alii ipsi legibus nituntur, quibus baptizatus quisque patre debet; ha porro Leges sunt, ut matrimonium nullum sit, cum ea conditione contractum est, ut conjugati mutuo recedere, & nova conjugia inire possint, si forte propter indolis diversitatem nec una viverent, nec in idem consentire poterint.

IV. Ejusmodi articulorum hi Barbari docendi sunt, ante baptismum, ac momenti matrimonium, praesertim si filii suscepiti fuerint, esse infolabile, ac si pravideatur fore, ut qui aliquando matrimonium inire, post conversionem a conjugio suis recedant, ad baptismum admittendi non sunt, quia Ecclesia inter illos articulos fidei eum quoque pro certo habet, matrimonium consummatum esse vinculum infolabile, & quendam coniugis uterque vivi, neutrum posse aliud matrimonium inire.

Hinc infolabiles matrimonii doctrinam iis barbari populis Missionarii tradere debent, antequam eos baptizent, si quae subfuit timidi causa, ut illi post baptismum quamvis intructi ei Legi obsequiantur, & ac si renunt ei se subdere, ejusque custodiari promittere, a baptisimis arcendi sunt: si vero baptizati sunt, illa a Sacramenta concedenda non sunt, atque adeo postquam duniti fuerint, a Fidelium Communiione se jungi possint.

V. In propria facta specie mulier Fidelis Infidelis nubere potest, si illa ante Christianam fidem suscepit, quamvis fortassis tineri possit, ne & fidem & conjugem defterat, his enim timor, quicunque sit, non est obea matrimonii, modo ceteroque probabilitate sperari possit fore, ut vir in fide perficiat, & gravior causa subfuit spes, quam timoris; & si gravis adit presumptio virum a fide defecurum, fatua est familiam Infidelis conjugem tradi, petita dispensatione, dummodo vel apostolica in iumenta, vel inductionis ad peccatum ceteroqui periculum nullum sit; secus haec femina expectativa debet, dum aliis sponsis accedit, & interea temporis ad Deum configure, iisque remeatis ut, que prudens Confessoris ipsi prescribet, ne in alium peccatum labetur, & ut continentur vivi.

VI. Nullum est fidelis mulieris cum Infidelis matrimonium, quia cum impedimento matrimonii tempore disparitatis Cultus contractum est. Quomobrem Missionarii in horum Barbarorum regiones, inspiranda fidei causa, profecti poterunt iis in hoc impedimento dispensationem concedere, si mulier neganda fidei periculo obnoxia non sit, & omnino Infidelis nubere vellet.

VII. Cum Infideles ad fidem veniunt, nulla indigent dispensatione ad Matrimonii jam contracti validitatem, quamvis cum impedimentis Canonico jure nixis intum fuerit, quia matrimonii Canonica prohibitio non extendit ad Infideles, qui sunt extra Ecclesiam juxta illud Apololi Pauli: (c) Quis enim ad nos de his, qui foris sunt, judicare? At si Infideles hi sint in gradu divinae Legi prohibito, ad Christianam Religionem conversi debent se invicem separare, quia ejusmodi matrimonium ex jure nullum est, siquidem Infideles Divinae Legi subjecti sunt.

Quia ergo Infidelium matrimonium est veri nominis matrimonium, prout ob prolis generationem & educationem na-

(a) 1. Cor. cap. 7. v. 13. & 15.

(b) Innoc. III. cap. Quanto de divorcio.

(c) 1. Ad Corinth. cap. 5.

(d) Innoc. III. cap. Gaudemus de divorcio.

(e) Pyrrhus. l. 4. Tit. 19. n. 39. de divorcio.

(f) Breve Clement. IX. an. 1669. pag. 29. Consitut. Apostolic.

(g) Sanchez l. 9. dist. 22. Bonacina q. 4. p. 6. num. 2. Zaccaria lib. 7. tit. 9. q. 3. num. 18. Pontius lib. 19. cap. 14. n. 7.

tura debitum est; consequens fit legitimum esse, si in gratia divinae Lege prohibitus contractum non fuerit, ut proinde si illi ad fidem venientes propriis uxoribus ui velint, quin tamen Creatori injuriam inferant, nec inducitio ad peccatum periculum adit, separanda non sint, quique antestant, quia ut sit Innocentius III. (d) Per Sacramentum Baptismi non solvitur conjugia, sed crimina dimittuntur. Nam vero Pyrrhus (e) rationem affect, quod matrimonium non sive constitit inter infideles, & per conversoram ad fidem, prout professione fidei non solitus fuit natura. Recensit his Auctor eos, inter quos matrimonium, etiam de infidelibus, sive sermo sit, divino & naturali jure vetitum est, exempli causa qui in linea recte primo grade sunt, ut patres & matres ex una parte, & filii ex alia; qui pariter sunt in primo gradu confinguntur in linea collaterali; ut fratres & sorores se habent; ita ut Infideles iis gradibus conjuncti post conversionem sint regungendi.

Quod attinet ad dispensationes, que Infidelibus ad fidem venientibus concedi possunt, nempe quandocum cum illis sit periculum, quibuscum confilis utendum sit, videri potest (f) Breve Clement. IX. an. 1669. consilium Helopolitanum Episcoporum pro Sinarum Missionibus, & Bulla Pii V. an. 1571. unde apparet, quoniam Missionarii quoad Sinenes ad fidem convertentes sunt regungendi.

VIII. Quoniam Ecclesia Lex est, ut ante matrimonium celebracionem publicationes sunt; consequens est generaliter dispensationem pro omnibus promiscue regionibus concedi possit.

IX. Juxta communiores sententiam (g) feminis ventrem gerentes tenentur propriis viris debitum reddere, fœtus abortus periculo, si illi petant, ipsa vero reculare non possunt, præterim cum in fœtum viris adeit incontinentes periculum. Quamobrem Missionarii debent hoc debitum feminis explicare, easque, si parere nolint, Sacramenta privare. Praterim si matres lactantes concipiunt, possunt negare debitum, facta hypothesis id fœtus nocere, & ipsa non posse, quia fœtus la præbeant. Ex quo sequitur, Missionarii his feminis id imponere non posse, ut viris debitum reddant in haec hypothesis; fatendum tamen fare pauperes feminas, que propositi filii lac dant, nihil detrimeni fœtum filii efferte, licet viris suis runc temporis fui corporis copiam faciant. Sane durus jugum est, atque adeo moraliter intolerandum, si viri præcipiteret, ut cum uxoribus eodem lecto cubantes abliterent a conjugali debito prope ad biennium, quo tempore lacte proles alitur, atque ita quidem matrimonium pauperibus minus effet contra concupiscentiam remedium, quam ad complura crimina incitamentum. Ad extreamum Missionarii, huius ita facile fobi in animum inducerent, debent, ut credant pragmatum lac filii, quos lactant, sumptuose officeret; atque adeo de debito viris reddendo eas feminas universum monere debent, quia ad has singillatim circumstantes defendant, iisque de hoc tentum debito, ut iam dictum est, verba facere.

X. Quoniam non Ecclesiastica solam Legem, (h) sed etiam divino precepto Fideles Eucharistam sumere debent, ut Theologorum plerique sentiant: hi proinde barbaris gentibus, si baptisma laticeperare declarandum est mysterium hoc, & hujus Sacramenti suscipiendi obligatio. Nempe fieri debent Christiani Dominum verum Deum & Hopinem sub panis & vini speciebus eo (i) Sacramento contineri, & vere re realiter sumi a Fidelibus, quorum singuli & in vita, & in mortis articulo debent eius esse particeps. Porro temporis ratione sumere debet, (k) At si de Barbaris non habentur confitentes, iisque remeatis ut, que prudens Confessoris ipsi prescribet, ne in alium peccatum labetur, & ut continentur vivi.

XI. Nullum est fidelis mulieris cum Infidelis matrimonium, quia cum impedimento matrimonii tempore disparitatis Cultus contractum est. Quomobrem Missionarii in horum Barbarorum regiones, inspiranda fidei causa, profecti poterunt iis in hoc impedimento dispensationem concedere, si mulier neganda fidei periculo obnoxia non sit, & omnino Infidelis nubere vellet.

XII. Cum Infideles ad fidem veniunt, nulla indigent dispensatione ad Matrimonii jam contracti validitatem, quamvis cum impedimentis Canonico jure nixis intum fuerit,

qua matrimonii Canonica prohibitio non extendit ad Infideles, qui sunt extra Ecclesiam juxta illud Apololi Pauli:

(c) Quis enim ad nos de his, qui foris sunt, judicare?

At si Infideles hi sint in gradu divinae Legi prohibito, ad Christianam Religionem conversi debent se invicem separare, quia ejusmodi matrimonium ex jure nullum est, siquidem Infideles Divinae Legi subjecti sunt.

Quia ergo Infidelium matrimonium est veri nominis matrimonium, prout ob prolis generationem & educationem na-

potentia articulum referri posse. Ex quo inferunt nonnulli ex communi usu, & Ecclesiæ præxi Fideles de hujus Sacramenti veritate, ejusque suscipiendo obligatione instruendos esse, quemadmodum de multis aliis, que scire, & servare tenentur.

XI. Super jejunio, de quo in Expositione, nonnulla notanda sunt, que inferunt elucidanda difficultati. (a) Item est eos barbaros populos jejuni obligatione non obstringi, si in eorum regionibus ad vitam necessarii jejuni tempore comode comparari non possint. II. Paulus III. concilii Indorum populis, ut folum sexitis quibusdam feriis in Quadragesima, & Paschatis, ac Dominici Natali, vigiliae jejunant; quia recens ad fidem conversi erant, & adhuc in Religione infirmi erant; Imo, inquit hic Pontifex, jejunium regnans sanitati, vel bene non quadrans officio, vel exercicio aliquis eorum, non est conditum, ab Ecclesia illis præceptum. III. Extraordinaria jejuna non sunt Nonophilis in jungenda, ne forte onus Evangelii gravius illis efficiatur. In hanc sententiam loquitur (b) Nicolaus I. ad Bulgares respondens: Quot tempribus, inquit vel diebus in circuitu anni sit a carnis abstinendum, nunc ubi, qui rudes eis, & in fide quadammodo parvuli, superflue dasimus expandom.

His omnibus in hunc modum constitutis, concludi potest, quandojam generalis dispensatio concedenda sit, aut neganda, videlicet quamvis dies, & quemadmodum sunt excipienda; id enim pendet a statu earum barbararum nationum, a regionibus, in quibus degunt, a tempore, quod ab eorum conversione elapsum est, ab ejusdem conversione soliditate; uno verbo ab Episcopi, vel Millionorum sapientiæ ac prudenti judicio pendet, qui quidem, ut pro certo ponunt, eas dispensationes, prout aquitati conscientiae existimaverint, tribuendi permissione gaudent; verum nec Episcopus; nec Missionarii generaliter dispensationem concedere nequeunt, diebus, quibus jejunum ab Ecclesia præceptum est, non jejunandi, nisi a summō Pontifice facultem eam obtinuerint.

XII. Horum Barbarorum nisi in proposta facti specie licet baptizari possint, nempe facta hypothesis eorum plerisque que in illis regionibus ante rationis usum mortem occurreret. Doctrina hac his rationibus facilius potest. I. Quia eorum utilitas, quam periculum, & in apostoliam incident, major est. Hoc nempe periculum neque ita proximum, neque ita certum censetur, quoniam fieri potest, ut hi pueri ante moriantur, quam rationis usum attingerent, id quod etiam in questione supponitur. II. Quia etiam nonnulli verae fornicationis apostoli futuri sunt, susceptum Baptismi Sacramentum prostrantur, & ad Euthanasiam superlitionem redempti a fide defecunt: id tam in nonnullis abficiula ultra culpa permitti potest, propter eorum infantium maiorem numerum, qui ante septuaginta & vivis excedunt, (c) III. Bo. libertatis in hanc sententiam descendit potest; quo magis moderationem & indulgentiam sapit, quam opimio contraria. Nam iuxta Religions Cardinalem Congregationis de proportionanda p. super dubius occasione Missionum Japonie proprieatis molieres opiniones eligenda sunt, dummodo fanata doctrinam continent, nec Evangelicam severitatem, aut Oppidibus, vel Oppidis, in quibus praefidii loco erant, aut circum, quaquecumque causa, seu occiso se oblitererit, ut et statuta poena diebus Eleemosynaris, ut iuxta Constitutionem tamquam fautores, & complices criminis raptus paucantur. Verba Constitutionis ann. 1681. sunt ejusmodi.

Sua Majestas vetuit, veraque rotundis verbis Eleemosynaris Legiones subsequenteribus, non ullum celebrant matrimonium Equum & Militum eorum cum paellis, aut milieribus degentibus in Urbibus, aut Oppidis, ubi praefidio erunt, vel circum, quaquecumque de causa vel vel occasionis; aliter idem Eleemosynarii puniantur tamquam fautores, & complices criminis raptus paucantur. Mandata sua Majestas, ut earam Legionum Tribuni militum, & illis absentibus alli duces retinendos current distos Eleemosynarios, statim atque eos praesentibus refragatos esse intellexerint, efficientque, ut iudicibus ordinariis tradantur, quo eorum causa institutor, ac perficiatur, iuxta sua Majestatis hac in re voluntatem, præcipientis Rectoribus Urbium & Oppidorum, Praefectis, & Legatis, aliquique Ministris omnibus, ut incumbant ad executionem, &c.

Decimus Parisis hac die

Aug. de Lamet.

CASUS XX.

Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

I Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

II Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

III Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

IV Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

V Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

VI Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

VII Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

VIII Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

IX Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

X Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

XI Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

XII Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

XIII Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

XIV Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

XV Matrimonium ab exercitus Eleemosynariis celebratum.

Decimus in Sorbona die 10. Junii ann. 1697.
Gobillon Parochus S. Laurentii,
G. Fromageau.

CASUS XXI.

Matrimonium cum servanda continentia promulgante.

1 Adolescens & puella mutuo matrimonium inire nequeunt, invenientes se continentiam servatores, & matrimonium nullo unquam tempore consummato.

2 Ambo matrimonii nullitati se exponunt.

QUÆSITUM.

A Dolecentula statis anno supra tricesimum circiter quinque ad eum edidit continentie, quin illi tamen Com-

muni-

ca.

2 Lib. 4. Confit. Apostol. pag. 44.

C 3

Lame Tom. II.

